

## **İHD'den cezaevlerinde ölüm ve işkence raporu**

İHD Ankara Şubesi, İç Anadolu'daki cezaevlerinde yaşanan hak ihlallerini raporlaştırdı. 3 aylık hak ihlalleri raporuna göre, 14 tutsak yaşamını yitirdi, 51 tutsak işkenceye uğradı.

İnsan Hakları Derneği (İHD) Ankara Şubesi, İç Anadolu Bölgesi Hapishaneleri 3 Aylık Hak İhlalleri Raporu'nu açıkladı.

İHD Ankara Şube'de yapılan basın toplantısında konuşan Merkez Yürütme Kurulu (MYK) Üyesi Nuray Çevirmen, 2020 Temmuz-Eylül aylarında toplam 97 kişinin kendilerine başvuru yaptığını kaydetti. Çevirmen, 2020 yılı Temmuz-Eylül aylarında çeşitli cezaevlerinde 14 tutsağın yaşamını yitirdiğini belirtti. Çevirmen, tutsakların ölüm nedenlerini şu şekilde sıraladı: "4 tutuklu intihar ederek yaşamını yitirdiği iddia edildi. 1 Mahpusun ölüm nedeni açıklanmadı. 4 tutuklu hastalıkları nedeniyle yaşamını yitirdi. 3 Kanser hastası tutuklu infazları ertelendikten kısa bir süre sonra yaşamlarını yitirdi. 1 tutuklu adil yargılanma talebiyle başlattığı açlık grevinde iken yaşamını yitirdi."

## **SAĞLIK HAKKI İHLALLERİ**

Çevirmen, en az 604'ü ağır olmak üzere en az bin 605 hasta tutsağın cezaevlerinde olduğunu söyledi. İç Anadolu Bölge Cezaevlerinde ise 37'si kadın olmak üzere en az 249 hasta tutsak bulunduğunu kaydeden Çevirmen, 88'inin ağır hasta olduğuna dikkati çekerek cezaevleri koşullarının hasta tutsaklar için uygun olmadığını söyledi. Çevirmen, sağlık hakkı açısından yaşanan ihlalleri şöyle sıraladı:

*"\*Tutuklular hastaneye gidemiyorlar, gidilebilen çok acil durumlarda ise 14 günlük karantina sürecinde tek başlarına karantina koşullarında kalıyorlar.*

*\* Talep edilmesine rağmen odalar dezenfekte edilmemektedir. Sadece 1 şişe çamaşır suyu verilmiştir.*

*\* Hastaneye gidip dönen ve karantinaya alınan tutukluların ihtiyaçları yeterince karşılanmamaktadır. Ayrıca karantina koşulları havasız, kirli ve hijyen koşullarına sahip değildir. Karantinaya alınan başka mahpuslarla aynı telefon, aynı koridoru kullanmaktalar, kötü koşullarda 14 gün boyunca kalınması mahpusları risk altında tutmaktadır. 3 Aylık süre zarfında 3 mahpus bu karantina koşullarında yaşamını yitirmiştir.*

*\* Ağır hasta mahpusların sağlıklarının korunmasına dair taleplerine rağmen tedbirler alınmamış, belirti gösteren mahpuslara testler yapılmamıştır.*

*\* Sincan T Tipi Kapalı Hapishanesinde Covid-19 testi pozitif çıkan vakaların yoğun olduğu bilgisi kurumumuza aktarılmıştır.*

*\* Sincan'da testi pozitif çıkan mahpusların ailelerine bilgi verilmediği, karantina cezaevi olarak kullanılan 3 Nolu L Tipinde telefon hakkı 14 gün kullandırılmadığı bilgisi alınmıştır.*

*\* Maske ve eldiven talep etmelerine rağmen verilmemektedir.*

## **TUTSAKLAR İŞKENCEYE UĞRUYOR**

Çevirmen, hazırladıkları rapora göre en az 51 tutsağın işkence veya kötü muameleye maruz bırakıldığını kaydetti. Adalet Bakanlığı'nın bu konudaki verileri paylaşmaması nedeniyle bu sayının daha yüksek olduğuna değinen Çevirmen, cezaevlerinde uygulanan işkencenin ve tutuklulara yönelik kötü muamelenin temelinde cezaevi görevlilerine yönelik cezasızlık politikası olduğunu söyledi.

Çevirmen, işkence vakalarını şöyle sıraladı:

*"\* 20 tutuklu dayağa maruz kalmıştır.*

*\* Ayakta sayım zorlaması yapılmaktadır. Zorla ayağa kaldırılmaktalar, itiraz ettiklerinde tehdit edilmektedirler.*

*\* Afyon 1 Nolu T Tipinde 4 Mahpus haklarında verilmiş müebbet hüküm kararı olmamasına rağmen tek başlarına tutulmaktadır.*

*\* Aksaray T Tipi ve Kırşehir E Tipi Kapalı Hapishanesinde onur ayakta sayım ve onur kırıcı uygulamalara karşı bir açlık grevi yapılmıştır. Daha sonra açlık grevleri sonlandırılmıştır.*

*\* Bir Mahpus Şanlıurfa'dan Bolu'ya sevk edilmiş, Bolu'da çıplak aramaya maruz bırakılmıştır.*

*\* Sincan 3 Nolu L Tipinde bir mahpus 20 infaz koruma memurunun şiddetine maruz kaldığını aktarmıştır.*

*\* Bir kadın mahpus gözaltında ve hapishaneye ilk girişinde işkenceye maruz kaldığını aktarmıştır.*

*\* Bir kadın mahpus hapishaneye ilk girişinde insan onuruna aykırı çıplak aramaya maruz kaldığını aktarmıştır."*

## **BASKI VAR, İLETİŞİM YOK**

Raporda, tutsaklara yönelik baskı, iletişim yasakları ve diğer sorunlar da şöyle açıklandı:

- \* *Sosyal faaliyetler (spor, sohbet, kurs) tamamen durdurulmuştur.*
- \* *Cezaevi idaresiyle ilgili vermiş oldukları dilekçelerin yerlerine ulaştırılmadığı, dilekçelerin cezaevinden çıkışının yapılmadığını, dilekçelere geri dönüş olmadığı ifade edilmektedir.*
- \* *Yeni Yaşam gazetesi başta olmak üzere Evrensel, Birgün gazetelerinin kendilerine ulaştırılmadığını gerekçe olarak da Basın İlan Kurumu'ndan resmi ilan ve reklam yayınlama hakkı bulunmayan gazetelerin hapisane alınmadığı söylenmiştir.*
- \* *Haber alma kaynaklarının engellendiğini, cezaevinde televizyonda yalnızca idarenin istediği kanalları izleyebildiklerini, FOX TV'nin bile kaldırıldığını aktarmışlardır.*
- \* *Telefon görüşleri tek bir kişiyle sınırlandırılmış, pandemi başlangıcında belirtilen görüntülü görüşmenin uygulanmamakta, aramak istedikleri kişi çıkmadığında ise arama haktan mahrum kalmaktadırlar*
- \* *Havalandırma kapılarının geç açılıp erken kapandığı ifade edilmektedir.*
- \* *Kantinden alınmış olan radyolar toplatılmış ve geri verilmemiştir.*
- \* *İhtiyaç olan giyim ve kitapların hediye kapsamı içine konulduğunu, sadece dini ve milli bayramlarda verildiğini ve iki ayda bir olacak şekilde ayarlandığını ifade etmektedirler.*
- \* *Kitap, dergi ihtiyacı karşılanmamakta, odalarındaki kitap sayısı sınırlanmakta, kendilerine yollanan kitap ve dergiler verilmemektedir.*
- \* *Üç kişilik ziyaret hakkının karşılanmadığı, yazdırdıkları kişilerin onayının bir yıla yayıldığını aktarmışlardır.*
- \* *Tercüman olmadığı gerekçesiyle Kürtçe yazılmış mektupların verilmediği ve gönderilmediği aktarılmıştır.*
- \* *Mahpuslardan 650 TL elektrik faturası ücreti alındığı aktarılmıştır. (Kayseri Kadın Hapishanesi)*

\* *Yemek porsiyonlarının çok küçük olduğu, birkaç kişiye yetecek kadar yiyecek getirildiği ve 10 kişilik koğuşa dağıtın denildiği, bir dilim karpuzun 10 kişiye yeteceğinin söylendiği aktarılmıştır.*

\* *Diyet taleplerinin karşılanmadığı aktarılmıştır.*

\* *Konya E Tipi Cezaevinde bulunan M. M'min aile ile birlikte gözaltına alındığı, ailesinin sınır dışı edildiği ailesi ile telefonla irtibata geçilmediği ve ailesi ile görüştürülmediği, ailesinin Afrin'de olmaları nedeniyle irtibat kurmadıkları aktarılmıştır.*

\* *Adnan Selçuk Mızraklı kendisine gelen 25 adet kartpostalın gönderildiğini ancak sakıncalı görülerek verilmediğini; kendisine gönderilen 7 kitaptan 3'ünün verilmediğini aktarmıştır.*

\* *Kayseri Kadın Kapalı Hapishanesinde tutulan J. A.'nın ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü olduğu, statüsünde başka mahpusun bulunmadığı için tek bir blokta tek başına tutulduğunu ve kimseyle sohbet edemediği, aynı statüdeki başka mahpusların olduğu cezaevlerine sevk taleplerinin de kabul edilmediği aktarılmıştır.*

\* *Kayseri 2 Nolu T Tipinde kalan B. S. adlı mahpus 4 yıldır telefon hakkının prosedürleri tamamlayamadığı gerekçesiyle kullanılmadığını, bir kez bile kapalı veya açık görüş yapmadığını; 2 yıldır vasi aradığını, birkaç kişinin ismini vasi atanması için verdiğini ancak vasi olarak talep ettiği kişilerin siyasi dosyaları olduğu veya başkalarıyla siyasi olarak haberleşebileceği bahanesiyle vasi talebinin reddedildiğini aktarmıştır.*

\* *Kantinde ürünlerin çok pahalı satıldığı, kadın mahpusların en temel ihtiyaçların dahi satılmadığını, kişisel-kadın ihtiyaçlarına yönelik ürünleri bulamadıkları aktarmışlardır.*

\* *Mahpusların ailelerine ve yargılandıkları yerlere yakın cezaevlerine sevk talepleri karşılanmamaktadır.*

\* *Yakın aile bireylerinin aynı yerdeki cezaevlerinde kalmaları için yapmış oldukları sevk talepleri kabul edilmemektedir.*

\* *Cezası 1 yılın altına düşenler ilçe cezaevlerine gönderilmemekte ve tahliye edilmemektedir."*

## **NELER YAPILMALI?**

Çevirmen, sonuç bölümünde de şunları ifade etti:

\* *Ulusal ve uluslararası insan hakları hukukunda; mahpusların hakları ile ilgili oldukça gelişmiş standartlar olmasına karşın mahpuslar ilgili hakları ve düzenlemeleri doğrudan kullanamamakta, tutuldukları yerlerde bulunan yetkililer aracılığı ile ancak kullanabilmektedir. Yetkililer, hapisane müdürleri, kaynağını uluslararası insan hakları sözleşmeleri ve Anayasa'dan alan yasal düzenlemelere aykırı işlemler ve uygulamalar yapmaktadır.*

\* *İç Anadolu Bölgesindeki cezaevlerinde insanlık onuruna yakışır muamele yapılmamakta ve mahpuslar şiddet, hakaret ve kötü muameleye ve hak ihlallerine maruz kalmakta, hasta olanların tedavileri aksatılmakta, iletişim ve bilgi edinme hakları engellenmektedir.*

\* *Tutuklulara yapılan işkence, onur kırıcı ve kötü muameleler Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile yasaklanmıştır.*

\* *Yeterli ve sağlıklı beslenmek temel insan hakkıdır. Sağlık sorunları olan mahpuslar, doktorlarca reçete edilmiş yiyecekleri alma hakkına sahiptirler. Cezaevi idareleri tarafından hasta tutuklu veya hükümlülere diyete uygun yemek sağlanmalıdır.*

\* *Cezaevlerindeki sağlık personeli sayısı arttırılmalıdır. Hastaların havasız, kışın soğuk, yazın sıcak ringler ile hastaneye sevk edilmesi, hastane önlerinde ringler içerisinde saatlerce bekletilmesi uygulamalarına son verilmelidir. Ağır hastaların ring araçları ile değil ambulansla hastanelere sevki sağlanmalıdır. Tek kişilik ring aracı tamamen kaldırılmalıdır.*

\* *Hastaların revire çıkarılmaları, hastaneye sevkleri hızlandırılmalıdır. Teşhis, tedavi ve kontrollerinin uzman hekimler tarafından yapılması sağlanmalıdır.*

\* *Kelepçeli muayene ve tedavi yöntemi uygulamasından vazgeçilmelidir. Bu uygulama nedeniyle birçok hasta mahpusun tedavisi yapılamamaktadır.*

\* *Hapishanelere bağımsız sağlık kurumlarının girmesine ve inceleme yapmasına izin verilmelidir. Hapishanelerin denetiminde başta meslek kuruluşları ve insan hakları örgütleri olmak üzere ilgili kuruluşların yer alacakları şekilde yasal düzenlemeler yapılmalıdır.*

\* *AİHS'in 14. maddesinde düzenlenen 'Ayrımcılık Yasağı' ilkesine göre 'Bu Sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.'*

\* *Hakkında yasaklama, toplatma kararı olmayan gazetelerin hapishanelere alınmasının önündeki engeller kaldırılmalı ve temini sağlanarak gazeteler mahpuslara verilmelidir.*

*\* Ailelerinden uzakta olan tutukluların, maddi koşullar ve hastalıklar nedeniyle gelemeyen ailelerine yakın cezaevlerine nakil talepleri kabul edilmelidir.*

*\* Cezaevlerinde son dönemlerde artış gösteren işkence-darp vakalarına son verilmeli, sorumlu olan kişiler hakkında soruşturma açılmalı ve cezai yaptırımlar uygulanmalıdır.*

*\* Cezaevlerinde meydana gelen intihar vakalarının önüne geçmek için mahpusları ruh ve bedensel bütünlüklerine yönelik tehditler ortadan kaldırılmalı, insan onuruna yaraşır uygulamalar geliştirilmelidir. Gerekli önlemi almayan ve etkisi olan kişiler varsa etkin soruşturmalar yapılmalı ve yaptırımlar uygulanmalıdır."*

**Kaynak:**

**<https://anfturkce.com/guncel/Ihd-den-cezaevlerinde-olum-ve-iskence-raporu-146972>**